

สรุปผลการประชุม

การประชุมวิชาการการค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ ปี 2561

“เส้นทางสายไหมใหม่ของจีน: โอกาสและความท้าทายต่อสุขภาพ”

15-16 พฤศจิกายน 2561

โรงแรมอนันตรา กรุงเทพฯ ริเวอร์ไซด์ รีสอร์ท กรุงเทพมหานคร

จัดทำโดย

แผนงานการพัฒนาศักยภาพด้านการค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ

สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ

กระทรวงสาธารณสุข

โทรศัพท์ ๐๒ ๕๙๐ ๒๓๘๑ ๐๒ ๕๙๐ ๒๓๘๘

โทรสาร ๐๒ ๕๙๐ ๒๓๘๕

Email: chaaim@ihpp.thaigov.net,

mintar@ihpp.thaigov.net

Website: www.iththailand.net

www.ihppthaigov.net

คณะทำงาน

อินทิรา ยมาภัย

สุรีย์วัลย์ ไทยประยูร

อานนท์ คุณากรจรีสพงศ์

ชุตินา อรรถศิริพันธุ์

ยูมิโกะ มียาซิตะ

จีรภา โสสม

มินตรา หงษ์อึ้ง

กมลวรรณ เขียวนิล

ชะเอม พังนี้

เมษายน ๒๕๖๒

สารบัญ

หลักการและเหตุผล	๑
กำหนดการประชุม.....	๑๑
พิธีเปิดการประชุม	๑๙
การบรรยายพิเศษ.....	๒๗
สรุปสาระสำคัญจากการประชุม	๓๓
ช่วงที่ ๑ Belt and Road Initiative and its implications beyond trade	๓๕
ช่วงที่ ๒ Belt and Road Initiative and trade and investment	๓๘
ช่วงที่ ๓ Belt and Road Initiative – opportunities and challenges to global health.....	๔๑
ช่วงที่ ๔ Belt and Road Initiative – opportunity or threat to UHC	๔๔
ช่วงที่ ๕ Belt and Road Initiative and public health emergencies / health security	๔๖
ช่วงที่ ๖ BRI and Health Innovation and research collaboration.....	๔๘
บทสรุปการประชุม	๕๑
พิธีปิดการประชุม	๕๗
ภาคผนวก	๖๑
คณะอนุกรรมการจัดการประชุมวิชาการการค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ ...	๖๓
คณะทำงานสนับสนุนการจัดประชุม.....	๖๔
ผู้บันทึกรายงานการประชุม	๖๔

หลักการและเหตุผล

ความเป็นมา

ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative - BRI) หรือ นโยบายเส้นทางสายไหมใหม่จีน เป็นนโยบายที่ประกาศโดยประธานาธิบดีสีจิ้นผิง แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๖ ในชื่อ One Belt, One Road: OBOR ซึ่งประกอบด้วย “แถบเศรษฐกิจเส้นทางสายไหม” (Silk Road Economic Belt) ผ่านเส้นทางทางบก และ “เส้นทางการค้าสายไหมทางทะเลในศตวรรษที่ ๒๑” (the ๒๑st Century Maritime Silk Road) โดยเส้นทางสายไหมใหม่ของจีน นี้ ได้รับการพัฒนามาจากเส้นทางสายไหมโบราณของจีนซึ่งใช้เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ข้อริเริ่มนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเชื่อมโยงประเทศจีนไปยังเอเชียและยุโรป โดยเป็นยุทธศาสตร์ระยะยาวเพื่อ สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้ เน้นการส่งเสริมการค้า การเชื่อมต่อ และโครงสร้างพื้นฐาน โดยการสร้างเครือข่ายทางรถไฟ ทางหลวง สะพาน ท่าอากาศยาน ท่อส่งก๊าซและน้ำมัน และใยแก้วนำแสง นอกจากนี้รัฐบาลจีนได้ จัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank - AIIB) เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านเงินกู้แก่ประเทศที่อยู่บน แถบเส้นทาง เพิ่มเติมจากสถาบันการเงินสำคัญที่มีอยู่แล้ว เช่น ธนาคารเพื่อการ พัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank) ธนาคารโลก (World Bank) ซึ่งแสดง ถึงเจตนารมณ์ของจีนในการกระตุ้นการลงทุนมากขึ้น

ในประเด็นด้านสุขภาพนั้น รัฐบาลจีนได้ใช้นโยบาย BRI เป็นกลไกหลักใน การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสุขภาพหลายประเด็น รวมทั้งการ ช่วยเหลือในกรณีเหตุฉุกเฉินทางด้านสุขภาพ ความช่วยเหลือทางการแพทย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น และในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ จีนได้ จัดการประชุมด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย BRI เป็นครั้งแรก โดยมี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขจากกว่า ๓๐ ประเทศ และผู้นำหน่วยงาน ระดับนานาชาติ เข้าร่วมการประชุมและลงนามในแถลงการณ์ Beijing

Communiqué of the Belt and Road Health Cooperation & Health Silk Road ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชนในประเทศที่อยู่ใต้อาณัติ

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานด้านสุขภาพมีความกังวลเรื่องผลกระทบของ BRI ต่อสุขภาพหลายประการ โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของโรคติดต่อข้ามพรมแดนเนื่องจากการเคลื่อนย้ายของประชากรที่รวดเร็วผ่านเส้นทางคมนาคมที่ไร้รอยต่อ ผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของโครงการโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่

ข้อริเริ่ม BRI มีขอบเขตที่อยู่นอกเหนือด้านการค้าและการลงทุน โดยครอบคลุมด้านสังคม การเมือง ความมั่นคง และวัฒนธรรม ซึ่งอาจก่อให้เกิดทั้งโอกาสและความท้าทายต่อด้านสุขภาพ การประชุมวิชาการการค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ ปี ๒๕๖๑ เป็นเวทีให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าร่วมประชุมมีโอกาสได้อภิปรายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อริเริ่ม BRI และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ รวมทั้งให้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานความร่วมมือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ BRI และกำหนดประเด็นการวิจัยที่สำคัญ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจเรื่องนโยบายเส้นทางสายไหมใหม่ของจีน และผลกระทบด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านสุขภาพทั้งในประเทศไทย ในภูมิภาค และในระดับโลก

๒. เพื่ออภิปรายและกำหนดประเด็นสำหรับความร่วมมือและการศึกษาวิจัยร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. เพื่อให้ข้อเสนอนี้เพื่อการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางสายไหมใหม่ของจีนและสุขภาพ

การประชุมครั้งนี้ประกอบไปด้วย ๖ ช่วงย่อย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ช่วงที่ ๑: BRI and its implications beyond trade

นโยบายเส้นทางสายไหมใหม่ของจีน หรือ Belt and Road Initiative (BRI) ถูกมองว่าเป็นเครื่องมือที่ประเทศจีนใช้ในการคานอำนาจทางการค้าและการเมืองระหว่างประเทศซึ่งเป็นโครงการที่ต้องวิเคราะห์ในมิติของภูมิรัฐศาสตร์ และภูมิเศรษฐศาสตร์ อีกทั้ง BRI ไม่ได้เพียงแค่ครอบคลุมเฉพาะเรื่องของการพัฒนาความเชื่อมโยงของโครงข่ายคมนาคม หรือการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพียงเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมด้านสังคมและวัฒนธรรม การถ่ายโอนความรู้ เทคโนโลยี และการประสานงานด้านนโยบาย

BRI นับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางทะเลให้กับจีน และจะทำให้ประเทศจีนเชื่อมต่อกับประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป เอเชียและแอฟริกาได้อย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ดี ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศที่ร่วมโครงการกับประเทศจีนมีความเสี่ยงในการประสบกับภาวะ “กับดักการเป็นหนี้” (Debt trap diplomacy) ซึ่งเป็นผลมาจากการกู้เงินจำนวนมากในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแต่ขาดประสิทธิภาพในการชำระเงินคืนทำให้เกิดการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจจากประเทศจีนอย่างเต็มรูปแบบ ขาดอำนาจในการต่อรองและเกิดการเสียเปรียบในที่สุด นอกจากนี้ผลกระทบที่สำคัญที่อาจจะเกิดจาก BRI คือ การโยกย้ายถิ่น การก่อการร้าย และผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ช่วงที่ ๒: BRI and trade and investment

โครงการหลายโครงการภายใต้ BRI ถูกวิพากษ์ว่าขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและมีความโปร่งใสที่จำกัด ในขณะที่เดียวกันก็มีการโต้แย้งว่าโครงการ BRI เป็นโครงการที่มีการพัฒนาร่วมกันระหว่างจีนและประเทศบนเส้นทางและมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เท่าเทียม

ปัจจุบันการขยายการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้จำกัดเพียงการลงทุนภายใต้โครงการ BRI ของประเทศจีนเท่านั้น แต่มีการขยายการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานในหลายๆประเทศในแถบ Indo-pacific

หากประเทศไทยจะเข้าร่วมในโครงการ BRI จำเป็นต้องพิจารณาโครงการต่าง ๆ อย่างรอบคอบ โดยเฉพาะการวิเคราะห์ผลได้ผลเสียที่จะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ และประเทศไทยควรสร้างอำนาจในการต่อรองด้วยการคานอำนาจระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนและใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน

ช่วงที่ ๓: BRI - Opportunities and Challenges to Global Health

ประเทศจีนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา สุขภาพโลก (Global health) ผ่านการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาโดยมีมูลค่าที่เพิ่มขึ้นทุกปีส่วนใหญ่เน้นให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพ เช่น การบริจาควัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ การส่งทีมผู้ฝึกอบรมบุคลากรทางสุขภาพ และการสร้างสถานบริการสุขภาพ

แต่อย่างไรก็ดี ประเด็นการพัฒนาด้านสุขภาพภายใต้ BRI ถูกวิพากษ์ว่าไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน และไม่ได้มุ่งให้เกิดการพัฒนาาระบบสุขภาพแบบองค์รวม ส่วนความร่วมมือด้านสุขภาพระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนนั้นยังไม่มีทิศทางการทำงานร่วมกันที่ชัดเจน ดังนั้นไทยควรใช้ออกาสจาก BRI ในการส่งเสริมความร่วมมือกับจีนในด้านที่ไทยยังขาดความเข้มแข็ง อาทิ เทคโนโลยีทางสุขภาพ และ value-based healthcare

ช่วงที่ ๔: Belt and Road Initiative –opportunity or threat to UHC

ข้อริเริ่ม BRI สร้างโอกาสให้ประเทศบนเส้นทางได้พัฒนาระบบสุขภาพของตนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นเนื่องจากประเทศจีนให้การสนับสนุนการลงทุนด้านสาธารณสุขในประเทศบนเส้นทาง ทั้งในเรื่องของการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน

และพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ ส่งผลให้การเข้าถึงบริการสุขภาพในประเทศ เหล่านั้นเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ประเทศจีนยังมีศักยภาพในด้านการผลิตยา วัคซีน และ เครื่องมือแพทย์ ซึ่งจะทำให้ประเทศในแถบเส้นทางที่ขาดแคลนสามารถเข้าถึง ยาและอุปกรณ์ดังกล่าวได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และประเทศที่ต้องการ บรรลุเป้าหมายในเรื่องของหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าสามารถเรียนรู้จาก ความสำเร็จด้าน UHC ของจีนได้ ซึ่งในการบรรลุ UHC นั้น จำเป็นต้องมีการ ลงทุนทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุข และการพัฒนาศักยภาพของ บุคคล

ช่วงที่ ๕: BRI and public health emergency

นโยบาย BRI อาจส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรทั้งคนและ พาหนะนำโรคได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่ทำให้เกิดการระบาดของโรคได้ อย่างรวดเร็วและเป็นวงกว้าง ประเทศ ต่าง ๆ จึงควรเตรียมมาตรการในการ รับมือต่อผลกระทบด้านภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขที่อาจเกิดจากนโยบาย BRI โดยเฉพาะการเสริมสร้างระบบการเฝ้าระวังโรคให้เข้มแข็ง การแลกเปลี่ยน ข้อมูลการเฝ้าระวังโรคและเสริมสร้างศักยภาพของแต่ละประเทศ ผ่านการ ทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งด้านการเตรียมมาตรการรับมือ การ ตอบโต้ และการเฝ้าระวังโรค

ในปัจจุบันประเทศจีนมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือประเทศ ในกลุ่ม BRI ในการจัดการปัญหาฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข รวมทั้งการเตรียม ความพร้อม การตอบโต้โรค และการแลกเปลี่ยนข้อมูลความเสี่ยง ประเทศต่างๆ จึงควรใช้ออกาสนี้สร้างความร่วมมือกับประเทศจีนในการตอบโต้ต่อภาวะฉุกเฉิน ด้านสุขภาพ

ช่วงที่ ๖: BRI and health innovation and research collaboration

รัฐบาลจีนเปิดโอกาสให้ทั้งภาครัฐและเอกชนทำการศึกษาวิจัยทางการแพทย์ ซึ่งสามารถสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เช่น การผลิตวัคซีนที่เป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน ในปัจจุบันประเทศจีนมีความสนใจที่จะร่วมมือกับประเทศไทยในการพัฒนาหุ่นยนต์เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมทางด้านสุขภาพ และมีความพยายามในการพัฒนาการแพทย์แผนจีนร่วมกันระหว่างศูนย์วิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทยและมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษาวิจัยทางการแพทย์แผนจีน

ในการพัฒนานวัตกรรมด้านสุขภาพและสร้างความร่วมมือด้านวิจัย จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยรัฐบาลมีหน้าที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนเงินทุนในการวิจัยและพัฒนาที่ต่อเนื่อง

ผู้เข้าร่วมประชุม

ประกอบด้วยกลุ่มเครือข่ายด้านการค้าระหว่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ประมาณ ๑๕๐ คน

1. ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ
2. นักวิชาการ/ ผู้เชี่ยวชาญ
3. นักศึกษามหาวิทยาลัย
4. ผู้แทนภาคประชาสังคม
5. ผู้แทนภาคเอกชน (ไม่รวมอุตสาหกรรมยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์)
6. ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ
7. ผู้แทนหน่วยงานที่เป็นแหล่งทุนของแผนงาน ITH
8. สื่อมวลชน
9. ผู้แทนสถานทูตของประเทศที่อยู่ในแถบเส้นทาง BRI ในประเทศไทย
10. ผู้แทนจากสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศสมาชิกอาเซียน

กำหนดประชุม วันที่ ๑๕-๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

ภาษา การประชุมเป็นระบบสองภาษา โดยมีล่ามแปลภาษาไทย-อังกฤษ พร้อมหูฟังให้บริการ

สถานที่ ห้องเจ้าพระยา บอลรูม โรงแรมอนันตรา ริเวอร์ไซด์ กรุงเทพฯ รีสอร์ท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. การอภิปรายและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้
2. ข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเส้นทางสายไหมใหม่ของจีน และสุขภาพ
3. ขยายเครือข่ายความร่วมมือการดำเนินงานด้านการค้าระหว่างประเทศ และสุขภาพ

ผู้จัดการประชุม

1. แผนงานการพัฒนาศักยภาพด้านการค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ (International Trade and Health Programme- ITH) มูลนิธิเพื่อการพัฒนา นโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ
2. คณะกรรมการสนับสนุนการศึกษาและติดตามการเจรจาการค้าระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและนโยบายสุขภาพ (คจคส)
3. ผู้ให้ทุนสนับสนุนแผนงาน ITH (กระทรวงสาธารณสุข องค์การอนามัยโลก สสส. สช. สปสช. สวรส.)

รายละเอียดการประชุม

<http://www.iththailand.net/ith-conference/international-trade-and-health-ith-conference-2018>

กำหนดการ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

๐๘.๐๐-๐๙.๐๐ ลงทะเบียน

๐๙.๐๐-๐๙.๔๕ พิธีเปิดการประชุม

โดย *Dr Liviu Verdrasco*

สำนักงานองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย

นางศิรินา โชควัฒนา ปวโรฬารวิทยา

ประธานคณะกรรมการสนับสนุนการศึกษาและติดตามการเจรจาการค้าระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและนโยบายสุขภาพ (คจคส)

การบรรยายพิเศษ

“Thailand and the Belt and Road Initiative– Dos and Don’ts”

โดย *ดร สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์*

ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

๐๙.๔๕-๑๑.๐๐ ช่วงที่ ๑: Belt and Road Initiative and its implications beyond trade

วิทยากร

- *ศาสตราจารย์ ดร.ประภัสสร เทพชาตรี*

คณะเศรษฐศาสตร์ และผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- *รศ.ดร.สมพงษ์ ศิริโสภณศิลป์*

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน สำนักวิชาทรัพยากรการเกษตร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- *ผศ. ดร. ประมวล สุธีจารูวัฒน*

ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ดำเนินรายการ *พ.ต.ต. หญิง ดร. สุรีย์วัลย์ ไทยประยูร*

กองการต่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข

Session coordinator: แผนงานการพัฒนาศักยภาพด้านการค้าระหว่างประเทศ
และสุขภาพ (ITH)

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

๑๑.๐๐-๑๑.๑๕ อาหารว่าง

๑๑.๑๕-๑๒.๓๐ **ช่วงที่ ๒: Belt and Road Initiative and trade and investment**

Lead Speaker:

- *ผศ.ดร.ปิติ ศรีแสงนาม*

ผู้อำนวยการศูนย์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Panelists:

- *Prof Prabir De*

Director, ASEAN-India Center, Research and Information System for
Developing Countries

- *Dr Li Renliang*

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ผู้ดำเนินรายการ: คุณกรรณิการ์ กิจติเวชกุล FTA Watch

Session coordinator: แผนงานการพัฒนาศักยภาพด้านการค้าระหว่างประเทศ
และสุขภาพ (ITH)

๑๒.๓๐-๑๓.๓๐ อาหารกลางวัน

๑๓.๓๐-๑๔.๔๕ **ช่วงที่ ๓: Belt and Road Initiative – opportunities and
challenges to global health**

Lead Speaker

- *Assistant Prof Tang Kun*

Department of Global Health, Peking University

Panelist:

- *Prof Kenji Shibuya*

Department of Global Health Policy, Graduate School of Medicine,
University of Tokyo

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

- *Dr Manisha Shridhar*

Regional Advisor, WHO/SEARO

- *คุณเบญจพร ฟาฮีแยร์*

กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ

ผู้ดำเนินรายการ: *Dr Liviu Vedrasco*

สำนักงานองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย

Session Coordinator: Dr Manisha Shridhar, Regional Advisor, WHO/SEARO

๑๔.๔๕-๑๕.๐๐ อาหารว่าง

๑๕.๐๐-๑๖.๑๕ ช่วงที่ ๔: Belt and Road Initiative –opportunity or threat to UHC

Lead Speaker:

- *Dr Sarah Louise Barber*

Director, WHO Kobe Center, Japan

Panelists:

- *Ms. Fan Xiaodan*

China National Health Development Research Center

- *Dr Sutayut Osornprasop*

Senior Human Development Specialist, World Bank

- *Dr Bounpheng Philavong*

Ministry of Health, Lao PDR

ผู้ดำเนินรายการ: *Dr Azusa Sato*, Asian Development Bank

Session Coordinator: พ.ต.ต. หญิง ดร.สุรีย์วัลย์ ไทยประยูร

กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

วันศุกร์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑	
๐๘.๐๐-๐๙.๐๐	ลงทะเบียน
๐๙.๐๐-๑๐.๑๕	ช่วงที่ ๕: Belt and Road Initiative and public health emergencies / health security
Lead Speaker:	
- <i>Dr Roderico Ofrin</i> Regional Emergency Director, WHOSEARO	
Panelists:	
- <i>Dr Dennis Carroll</i> Director, Emerging Threats Program, USAID	
- <i>Ms Riko Kimoto</i> Project Manager, Sustainable Development & Public Health, Asia-Europe Foundation (ASEF)	
ผู้ดำเนินรายการ: นายแพทย์ค่านวณ อึ้งชูศักดิ์ ที่ปรึกษากรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข	
Session Coordinator: นายแพทย์นคร เปรมศรี ผู้อำนวยการสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข	
๑๐.๑๕-๑๐.๓๐	อาหารว่าง
๑๐.๓๐-๑๑.๔๕	ช่วงที่ ๖ BRI and Health Innovation and Research Collaboration
Lead speaker	
- <i>ดร.นเรศ ดำรงค์ชัย</i> ผู้อำนวยการศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน)	

วันศุกร์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

Panelists:

- **คุณวิฑูรย์ วงศ์หาญกุล** กรรมการผู้จัดการ บริษัทไบโอเนท-เอเชีย จำกัด
- **ดร. ญาดา มุกดาพิทักษ์** รองเลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ
- **Prof. Dr. Lin Wang**
Institute of Biomedical and Health Engineering, Shenzhen Institutes of Advanced Technology, Chinese Academy of Sciences

ผู้ดำเนินรายการ: **ดร ชุตินา อรรถสิทธิ์พันธุ์**

แผนงานการพัฒนาศักยภาพด้านการค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ

Session Coordinator: นางเปรมฤดี เลิศศักดิ์วิมาน

ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน) (TCELS)

๑๑.๔๕-๑๒.๑๕ ข้อสรุป และข้อเสนอแนะจากการประชุม

โดย **ดร ชะเอม พัทธนี**

ผู้จัดการแผนงานการพัฒนาศักยภาพด้านการค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ (ITH)

๑๒.๑๕-๑๒.๔๕ Conclusion and the way forward

โดย **นายแพทย์สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ**

ประธานคณะกรรมการจัดการประชุมวิชาการการค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ

๑๒.๔๕-๑๒.๕๐ พิธีปิดการประชุม

โดย **นางศิรินา โชควัฒนา ปวโรฬารวิทยา**

ประธานคณะกรรมการสนับสนุนการศึกษาและติดตามการเจรจาการค้าระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและและสุขภาพ

พิธีเปิดการประชุม

คำกล่าว
โดย Dr. Liviu Vedrasco
สำนักงานองค์การอนามัยโลก
ประจำประเทศไทย

Good morning, so wonderful to see you all here today

Dr.Sirina Pavarolarvidya, Dr.Somkiat,
Dr. Suwit, Dr. Cha-aim, Dr. Suriwan, distinguished ladies and gentlemen, colleagues and friends.

It is my great privilege to welcome you here today on behalf of WHO on International Trade and Health Conference ๒๐๑๘. It is wonderful to see, today, such a diverse audience on both national and international experts that they are so eager to show knowledge and discuss their practical implications of international trade initiative; for the health system in Thailand, for the health for Thai people, as well as regionally and globally.

Trade policy and practices are expanding at the very fast pace, particularly, in Asia. We live in an increasingly interdependent world. Thailand and the region, currently, are under several very complex trading negotiations. The Comprehensive and Progressive

Agreement for Trans-pacific Partnership, known as CPTPP; aims to establish the third largest free trade area in the world, just after NAFTA and EU. Thailand has, recently, announced its interest to potentially joining this agreement and if negotiations are successful, the implications will surely expand beyond trade.

The linkages between trade and public health are more and more evident with emerging areas of concern. The term globalization of public health has emerged expressing the transnational and globalized nature of public health threats including, but definitely not limited to, the spread of communicable diseases. Free movement of people could facilitate the spread of infection diseases while large infrastructure projects could affect the environment, not always in a bad way, and socioeconomic fabric of nations. Assertive materials could be transported across the borders; impacting the health of population living there. International trade can also impact health indirectly, for health-related loss and policy development, For this reason that Thailand International Trade and Health Programme prove this conference and other activities try to generate up-to-date evidences, to primarily inform the policy makers in Thailand to appropriately safeguard the health of everyone living in Thailand. New international initiatives continue at an increasing pace. And the Belt and Road Initiative is a humongous such initiative by the China government. When I said humongous, I can just give you some numbers that is ๑๒ times the financial size of the US Marshall plan to help Europe after the Second World War

The BRI represents an enormous investment with potential for generating tremendous and sustained economic development.

Far from being only a vehicle to increase China's role in global economy, the BRI comprises many health dimensions: some explored and some not yet explored including programs on emerging response, medical assistance, science and technological advancement and collaboration. In August 2016, during the first biennial BRI high level meeting on health cooperation, over 100 health ministers joined together with our leaders include our Director-General, Dr. Tedros, and they signed jointly the Beijing Communiqué which we will have a chance to discuss in greater details during the deliberation today and tomorrow. The document represents the blueprint of a joint commitment to protect public health and strengthen people to people exchanges among their over 100 countries that are part of the BRI initiative.

However, with all these potential positive externality, there are also potential threats to public health and corresponding mitigation strategies have not been fully explored and analyzed. And we very much hope this conference will contribute to this.

Just to remind everyone, this week is the WHO World Antibiotic Awareness Week, and AMR is the major challenge for public health in the current globalized environment. Antimicrobials are susceptible to absurd lesson due to inappropriate use. And, of course, BRI health initiative, the so-called the Health Silk Road,

could contribute to addressing AMR in the countries, part of the initiative.

This year International Trade and Health Conference has a crucial role of gathering experts of various disciplines. Many of you are doctors - some of you are economists – some of you are lawyers, and together we can share knowledge and experience, and we have an ambitious objective to develop evidence-base policy recommendations to prevent potential negative health implications and why not amplify the positive externality to health from this initiative.

I wish you a very fruitful deliberations for over the next couple of days and very the presence day in the land of smile.

Thank you.

คำกล่าวเปิดการประชุม โดย

คุณศิริณา โชควัฒนา ปวโรฬารวิทยา
ประธานคณะกรรมการสนับสนุน
การศึกษาและติดตามการเจรจา
การค้าระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อ
ต่อสุขภาพและนโยบายสุขภาพ

เรียน Dr. Liviu Vedrasco ผู้แทนจากสำนักงานองค์การอนามัยโลกประจำ
ประเทศไทย

นพ. สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ ประธานอนุกรรมการจัดการประชุมฯ

ดร. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

นพ. ศิริวัฒน์ ทิพย์ธราดล ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
ท่านวิทยากร และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ดิฉันรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาร่วมเปิดการประชุมวิชาการ การค้า
ระหว่างประเทศและสุขภาพ อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งได้ดำเนินมาเป็นปีที่ ๕ แล้ว ที่จัด
โดยคณะกรรมการสนับสนุนการศึกษา และติดตามการเจรจาการค้าระหว่าง
ประเทศที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและนโยบายสุขภาพ ร่วมกับแผนงานการ
พัฒนาศักยภาพด้านการค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ หรือ ITH เป็นเจ้าภาพ
หลัก ร่วมกับเครือข่ายจัดขึ้น เพื่อเป็นเวทีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และ
ประสบการณ์ระหว่างวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เข้าร่วมประชุม ทุกท่าน และ

ยังเป็นเวทีในการขยายเครือข่ายของผู้ที่ทำงานด้านการค้าระหว่างประเทศและ
สุขภาพด้วย

สำหรับหัวข้อการประชุมในปีนี้เป็นเรื่อง เส้นทางการสายไหมใหม่ของจีน –
โอกาสและความท้าทายต่อสุขภาพ ถือว่าเป็นหัวข้อที่ทันสมัย ในช่วงเวลานี้
ทุกคนพูดถึงประเด็นเศรษฐกิจ เนื่องจากทั่วโลกมีการแข่งขันกันว่าใครจะเป็น
ผู้นำทางเศรษฐกิจ และนโยบายนี้ของจีนจะมีผลต่อภูมิภาคเอเชียด้วย และมี
ผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อสุขภาพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดิฉันเชื่อมั่นว่าการประชุมในระยะเวลา ๒ วันนี้ จะเต็มไปด้วยการ
อภิปรายและการแลกเปลี่ยนที่สร้างสรรค์ นำไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อการ
ดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ

ขอขอบคุณ ดร สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการ
พัฒนาประเทศไทย ที่มาร่วมมาบรรยายพิเศษ ในช่วงเปิดการประชุมด้วย

ดิฉันขอเปิดการประชุม ณ บัดนี้

การบรรยายพิเศษ

สรุปสาระสำคัญ จากการบรรยายพิเศษ
เรื่อง “Thailand and the Belt and Road – Dos and Don’ts”
โดย ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์
ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

Belt and Road Initiative หรือ BRI เป็นข้อริเริ่มที่จัดตั้งโดยประเทศจีน ในปี ค.ศ. ๒๐๑๓ เป็นยุทธศาสตร์หลักที่ให้ความสำคัญกับการเดินทางเปิดประเทศและขยายอิทธิพลของประเทศจีนไปสู่เวทีโลก โดยมีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จากการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งและเศรษฐกิจของประเทศจีนกับ ๖๕ ประเทศ ซึ่งเป็นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคมทางบกและทางน้ำผ่านการลงทุนจากแหล่งทุนสามแหล่ง คือ

๑. China Development Bank
๒. Silk Road Fund
๓. Asia Infrastructure Investment Bank (AIIB)

ประเทศจีนมีลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์และการค้าที่มีความเปราะบาง โดยปัจจุบันสินค้าส่งออกและนำเข้าจะผ่านทางน่านน้ำทะเลจีนใต้สูงร้อยละ ๙๐ และมีการนำเข้าน้ำมันผ่านทางช่องแคบมะละกาสูงถึงร้อยละ ๘๐ ซึ่งเป็นช่องทางที่มีการจราจรค่อนข้างหนาแน่น และการขนส่งผ่านทางเส้นทางปัจจุบันนั้นมีการแทรกแซงและการควบคุมอย่างเข้มงวดจากประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ช่องทางการขนส่งสินค้าของจีนมีความมั่นคงยิ่งขึ้น จึงเป็นที่มาของ

แรงจูงใจในการจัดตั้งโครงการ BRI โดยที่มาของแรงจูงใจนี้สามารถแบ่งเป็นสองมิติหลัก ได้แก่

๑. Political motivation: ประเทศจีนต้องการขยายพื้นที่ในการเข้าถึงน่านน้ำเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการเชื่อมต่อกับประเทศต่าง ๆ โดยประเทศจีนให้ความสำคัญกับ ๒ เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจซึ่งเป็นประตูสู่น่านน้ำที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ประเทศจีนยังมีแผนในการสร้างท่าเรือในจุดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการขนส่งสินค้าได้หลากหลาย ลดระยะเวลา และมีความปลอดภัยในการขนส่งเพิ่มมากขึ้น

๒. Economic motivation: เพื่อเพิ่มปริมาณการส่งออกวัตถุดิบที่มีมากในประเทศจีน เช่น เหล็ก หรือซีเมนต์ เป็นต้น ซึ่งเป็นการขยายพื้นที่การส่งออกไปสู่ตลาดใหม่ๆ เพื่อสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนให้มีความเข้มแข็ง นอกจากนี้การดำเนินยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังสามารถลดความไม่เท่าเทียมในเขตพื้นที่การขนส่งสินค้า

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๓ เป็นต้นมา ประเทศจีนมีการดำเนินโครงการ BRI ใน ๘๗ ประเทศ โครงการส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการคมนาคม การขนส่ง พลังงาน และไฟฟ้า ซึ่งโครงการดังกล่าวมีทั้งข้อดีและข้อเสียที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงระบบสุขภาพ การแพร่กระจายของโรค หรือผลกระทบทางอ้อมจากการดำเนินโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทำให้มีเงินทุนในการลงทุนต่อระบบสุขภาพน้อยลง แม้ว่าโครงการภายใต้ BRI ได้เริ่มลงทุนในหลายประเทศ อย่างไรก็ตามมีหลายประเทศที่โครงการ BRI ต้องหยุดชะงัก เช่น ประเทศปากีสถาน ศรีลังกา มาเลเซีย และลาวเนื่องจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และเงินทุน อาทิ

๑. Road project: ประเทศปากีสถานประสบปัญหาทางการเงินเรื้อรังจากการสร้างท่าเรือ Gwadar Port ทำให้ปากีสถานขอหยุดโครงการเพื่อทบทวนและดำเนินการเจรจาใหม่อีกครั้ง เช่นเดียวกับการก่อสร้างท่าเรือ

Hambantota Port ในประเทศศรีลังกาที่มีการยุติโครงการเนื่องจากปัญหาทางการเงิน

๒. Belt project: ประเทศมาเลเซีย ได้ขอขยายเวลาและขอยุติโครงการสร้างทางรถไฟความเร็วสูง East Coast Rail Link เนื่องจากปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมและการเงิน เช่นเดียวกับโครงการทางรถไฟความเร็วสูงในประเทศลาวที่มีแนวโน้มว่าจะมีปัญหาด้านการเงิน

ในขณะที่ประเทศไทย มีการริเริ่ม ๓ โครงการที่เกี่ยวข้องกับ BRI ได้แก่ การระเบิดแก่งแม่น้ำโขง การสร้างระบบรางรถไฟความเร็วสูงไปสู่ประเทศลาว และเส้นทางตัดช่องแคบคอคอดกระ จากที่กล่าวมาทั้ง ๓ โครงการ มีเพียงโครงการเดียวที่ยังมีการดำเนินการในประเทศไทย คือ เส้นทางรถไฟทางความเร็วสูงสู่ประเทศลาว เนื่องจากโครงการที่เหลือก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจนต้องยกเลิกไป

สำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับรถไฟความเร็วสูง ปัจจุบันโครงการลักษณะนี้ทั่วโลกเป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดกำไร และเมื่อพิจารณาถึงผลประโยชน์ของการของรถไฟในประเทศไทย พบว่าเส้นทางที่ได้อัตราผลตอบแทนสูงที่สุดคือเส้นทางสายโคราช กล่าวคือมีผลตอบแทนร้อยละ ๑๔.๙ ในขณะที่เส้นทางหัวหินมีผลตอบแทนร้อยละ ๙.๗ ดังนั้นการพิจารณาความเป็นไปได้ของการจัดทำโครงการจำเป็นต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า โดยจะต้องพิจารณาจากผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Rate of Return) และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และนอกจากนี้ประเทศไทยไม่ควรหวังพึ่งผลประโยชน์จากประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นหลัก

สรุปสาระสำคัญจากการประชุม

ช่วงที่ ๑

Belt and Road Initiative and its implications beyond trade

นโยบายเส้นทางสายไหมใหม่ของจีน (BRI) เป็นเรื่องการเมืองระหว่างประเทศ ที่ต้องวิเคราะห์ในมิติของภูมิรัฐศาสตร์ และภูมิเศรษฐกิจ จีนใช้ BRI เป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายอำนาจทางการค้า เศรษฐกิจ การเมือง และการสร้างความมั่นคงทางทะเลของประเทศ โดยมุ่งเชื่อมประเทศจีนกับประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป เอเชียและแอฟริกา BRI จึงถูกมองว่าเป็นเครื่องมือที่ประเทศจีนใช้ในการคานอำนาจทางการค้าและการเมืองระหว่างประเทศกับสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามขอบเขตและโครงการภายใต้ BRI ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องของความโปร่งใส และความไม่ชัดเจน เนื่องจากไม่มีแผนการดำเนินงานและลงทุนที่ชัดเจน

แม้ว่า BRI ใช้เรื่องการพัฒนาความเชื่อมโยงของโครงข่ายคมนาคมเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายของพลเมือง แรงงาน เงินทุน และผู้บริโภคนเป็นหลัก แต่ผลของความร่วมมือนี้อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประชาชนในประเทศแถบเส้นทาง กลยุทธ์ในการเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ ของประเทศจีนในอดีตมักจะเริ่มต้นจากการใช้อำนาจแบบประนีประนอม (Soft power) เช่น การริเริ่มเรื่องของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จากนั้นจึงเพิ่มเรื่องการค้า การลงทุนขยายไปสู่เรื่องของการทหาร และการแทรกซึมทางวัฒนธรรมจีน

ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่อาจจะเกิดขึ้นได้แก่ การแพร่กระจายของเชื้อโรคได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นจากการคมนาคมที่รวดเร็ว ความมั่นคงของประเทศ (Security) การค้ามนุษย์และ ยาเสพติด การก่อการ

ร้าย อาชญากรรม และการทำลายสิ่งแวดล้อม การโยกย้ายถิ่น และการครอบงำทางวัฒนธรรมจีน

บทเรียนของการพัฒนารถไฟความเร็วสูงของประเทศจีน แสดงให้เห็นถึงการนำปรัชญาหยิน-หยางมาประยุกต์ใช้ โดยเน้นในเรื่องของการผสมผสานเพื่อสร้างความสมดุลในการดำเนินงานของประเทศ โดยปัจจัยของความสำเร็จประกอบด้วย

๑) รัฐบาลกลางมีความมุ่งมั่นเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการ

๒) รัฐบาลท้องถิ่นตอบรับนโยบายและพร้อมดำเนินการ

๓) แผนโครงสร้างการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๔) การพัฒนากลไกและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

๕) แผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อตอบสนองความต้องการของการดำเนินงาน

การสนับสนุนการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานของ BRI ในประเทศกำลังพัฒนา จะช่วยในเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ อย่างไรก็ตาม หากประเทศขาดศักยภาพ เงินทุน และไม่มี การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพก็จะนำมาสู่การติดกับดักการเป็นหนี้ กล่าวคือประเทศเหล่านั้นต้องกู้ยืมเงินจากประเทศจีน หรือประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ แล้วไม่สามารถใช้คืนได้ ดังนั้น ข้อควรระวังในการร่วมโครงการของประเทศกำลังพัฒนากับประเทศจีนคือความเสี่ยงในการประสบกับภาวะ “กับดักการเป็นหนี้” (Debt trap diplomacy) ของประเทศกำลังพัฒนาจากการ กู้เงินจำนวนมากในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของ BRI และขาดประสิทธิภาพในการชำระเงินคืน ทำให้เกิดการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจจากประเทศจีนอย่างเต็มรูปแบบ ส่งผลให้ขาดอำนาจในการต่อรอง

สำหรับประเทศไทยนั้น เนื่องจากเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในทำเลที่เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ของอาเซียนและ BRI จึงควรแสวงหาโอกาสร่วมมือกับประเทศจีนในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจในระดับประเทศและระดับภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีอำนาจการในการต่อรองเรื่องการค้าการลงทุนค่อนข้างจำกัด และขาดแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ หากจะเข้าร่วมในโครงการของ BRI จึงควรทำการศึกษาผลกระทบของโครงการ BRI ในทุกมิติทั้งด้านการค้า การลงทุน และค้า ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งจัดทำแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเองที่ยั่งยืน

“BRI เป็นเรื่องการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งต้องมองในมิติของภูมิเศรษฐศาสตร์ และภูมิรัฐศาสตร์”

ศาสตราจารย์ ดร. ประภัสสร เทพชาตรี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ช่วงที่ ๒

Belt and Road Initiative and trade and investment

ยุคระเบียบโลกของประเทศมหาอำนาจของ อเมริกาได้จบลง และได้เริ่มเข้าสู่ยุคของโลกที่มีความซับซ้อน มีความแตกต่าง หลากหลาย และมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น การขยายตัวของประเทศจีนเป็นหนึ่งในตัวอย่างของการหยุดการจักระเบียบโลกของอเมริกาที่ปัจจุบันกำลังประสบปัญหาเรื่องของความขัดแย้งด้าน เชื้อชาติ การช่วงชิงทรัพยากร และปัญหาภาวะโลกร้อน ประเทศจีนพยายามสร้างภาพลักษณ์ของการเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ หนึ่งในนั้นคือโครงการ One Belt one road หรือ BRI ในลำดับต่อมา ซึ่งโครงการนี้ประเทศจีนรับบทบาทของการเป็นแหล่งเงินกู้หลักให้กับประเทศอื่น ๆ ซึ่ง ในปัจจุบัน บางประเทศประสบปัญหาทางการเงินจากการเข้าร่วมโครงการดังกล่าว เช่น ประเทศปากีสถาน บังคลาเทศ และศรีลังกา ที่ไม่สามารถแสวงหาแหล่งเงินมาลงทุนในการพัฒนาต่อไปได้

การขนส่งทางทะเลและโลจิสติกส์ (Maritime transport and logistics) กลายเป็นกระแสหลักของโลก ส่งผลให้เกิดการขยายการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานในหลายๆ ประเทศในแถบ Indo-pacific ไม่ใช่แค่เฉพาะโครงการ BRI จากประเทศจีนเท่านั้น จะเห็นได้จากในประเทศอินเดียมีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมเมืองท่าในมหาสมุทรอินเดีย ภายใต้โครงการ Sagar Mala เพื่อการขยายการเติบโตทางเศรษฐกิจ

มีผู้ประเมินความสูญเสียทางการเงินในเหตุการณ์ US trade war พบว่าประเทศจีนกับญี่ปุ่นเป็นประเทศที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุด แม้ว่าทั้งสองประเทศจะมีปัญหาด้านการเมืองระหว่างกัน แต่ทั้งสองประเทศได้สร้างความร่วมมือระหว่างกัน ภายใต้ความร่วมมือในเวทีใหม่ (New stage cooperation) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศจีนกับญี่ปุ่นที่จะไม่ลงทุนในประเทศของกันและกัน แต่จะเพิ่มการลงทุนในประเทศที่สามมากขึ้น ทำให้

ประเทศไทยได้ประโยชน์จากการที่ทั้งสองประเทศมาลงทุน ดังนั้นประเทศไทย จึงควรมียุทธศาสตร์เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ โดยยกระดับการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานให้มีความเชื่อมโยงระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนมากขึ้น

สิ่งที่ต้องพึงระวังในการร่วมโครงการ BRI คือ อาจเป็นการสร้างภาระ หนี้ให้กับประเทศได้เนื่องจากไม่ใช่โครงการฟรีหรือได้รับเงินช่วยเหลือจาก ประเทศจีนอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งมีผู้กล่าวว่าการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวเป็น การล่าอาณานิคมในรูปแบบใหม่ นอกจากนี้โครงการของ BRI อาจจะมี ผลกระทบในทางลบต่อด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ทั้งนี้ยังมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของโครงการภายใต้ BRI ว่าควร เป็นโครงการที่ต้องดำเนินการแบบพหุภาคีในระดับสากล และมีความโปร่งใส เน้นการมีส่วนร่วมและมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดการกระจายผลประโยชน์ ทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียม ไม่ใช่ให้จีนเป็นเจ้าของโครงการเพียงหนึ่งเดียว ซึ่งช่อง โหว่ของการทำงานในขณะนี้คือ ไม่มีการนำเสนอข้อมูลการทำงาน BRI อย่าง ชัดเจน และขาดแหล่งทุนที่น่าเชื่อถือ ดังนั้นเพื่อให้การจัดทำโครงการ BRI มีความยั่งยืนนั้นควรมีการประสานนโยบายระดับชาติกับต่างประเทศ การ เชื่อมโยงโครงการโครงสร้างคมนาคมพื้นฐาน เช่น รถไฟ เครื่องบิน ถนน ผ่าน กระบวนการให้เงินกู้ และกองทุนหมุนเวียน เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน และป้องกันวิกฤติทางสังคมและวัฒนธรรม

หากจะเข้าร่วมในโครงการ BRI ประเทศไทยต้องมีการพิจารณา โครงการอย่างรอบคอบโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน และ วิเคราะห์ผลได้ผลเสียที่จะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ ทั้งปัญหาผลกระทบ ต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมซึ่งเคยเกิดขึ้น ดังเช่นกรณีของมาบตาพุด และควร สร้างความร่วมมือกับประเทศอินเดียเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองของไทยกับจีน และญี่ปุ่น

“สิ่งที่สำคัญที่สุดในการเข้าร่วมโครงการระดับสากลเช่นนี้ คือ การสร้างความ
เชื่อใจต่อประเทศต่าง ๆ ที่จะเข้าร่วม”

ผศ.ดร.ปิติ ศรีแสงนาม
ผู้อำนวยการศูนย์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ช่วงที่ ๓

Belt and Road Initiative – Opportunities and Challenges to Global Health

Belt Road Initiative (BRI) ถือเป็นการลงทุนครั้งใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีมูลค่าสูงถึงร้อยละ ๙ ของ GDP - ของประเทศจีน ซึ่งการลงทุนจำนวนนี้ ได้รวมถึงการพัฒนาด้านสุขภาพด้วย เนื่องจากประเทศจีนตระหนักดีว่าความมั่นคงทางสุขภาพนั้นมีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น การแพร่ระบาดของโรคสามารถทำให้เศรษฐกิจหยุดชะงัก ในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อ Ebola ในทวีปแอฟริกา นั้น จีนได้ส่งทีมแพทย์ไปให้ความช่วยเหลือโดยทันที

ประเทศจีนมีแผนการดำเนินนโยบายสุขภาพโลกแบ่งเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะสั้น ๑-๓ ปี (ค.ศ. ๒๐๑๕-๒๐๑๗) และระยะยาว ๓-๕ ปี โดยแผนระยะสั้น เน้นการให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพ ผ่าน ๓ ช่องทาง ได้แก่ การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกลางและภูมิภาค ความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคี และความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาใน ๓ ด้าน ตามแผนระยะยาวคือ health security, health system และ health industry สำหรับด้าน health industry ประเทศจีนให้การสนับสนุนการแพทย์แผนจีนเป็นพิเศษ

นอกจากนี้ การประชุมระดับสูง (Belt and Road High-Level Meeting) ในปี ค.ศ. ๒๐๑๗ มีรัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขและผู้นำระดับสูง จากกว่า ๓๐ ประเทศ ได้บรรลุข้อตกลง Beijing Communiqué รับรองให้มีความร่วมมือกันผ่าน ๔ ช่องทาง ได้แก่

- Silk Road Public Health Network
- Silk Road Policy Research Network
- Silk Road Hospital Alliance
- Silk Road Health Industry Alliance

ซึ่งครอบคลุมการพัฒนาทางสุขภาพใน ๘ ด้าน ได้แก่ health security, maternal and child health, health policy, hospital management, human resources, traditional medicine, health system และ health industry

จะเห็นได้ว่าหลังจากมี BRI ประเทศจีนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพโลก (Global health) มากขึ้นอย่างชัดเจน โดยมีจำนวนเงินช่วยเหลือแก่ต่างประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี ถึงแม้ว่าสัดส่วนเงินที่ช่วยเหลือด้านสุขภาพเพียงร้อยละ ๗ ของเงินช่วยเหลือทั้งหมด แต่สัดส่วนของการให้ความช่วยเหลือแบบพหุภาคีมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๖ เป็น ร้อยละ ๑๓ อีกทั้งยังมีความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศมากขึ้น เช่น GAVI, WHO, UNAIDS, Global Fund

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันความช่วยเหลือด้านสุขภาพของประเทศจีนยังเน้นไปที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพ เป็นหลัก เช่น การบริจาควัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ การส่งทีม ผู้ฝึกอบรบบุคลากรทางสุขภาพ และการสร้างสถานบริการสุขภาพ มากกว่าการพัฒนาาระบบสุขภาพแบบองค์รวม

BRI มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาด้านการค้าและการลงทุนเป็นหลัก จะเห็นได้ว่าประเด็นการพัฒนาด้านสุขภาพเพิ่งเริ่มมีการพูดคุยกันในระยะหลังและไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนว่า BRI จะมีตอบสนองต่อความท้าทายด้านสาธารณสุข เช่น การป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมโรคติดต่อ การควบคุมการใช้สารเคมีอันตราย ได้มากนักน้อยเพียงใด ประเด็นที่ BRI ให้ความสำคัญอยู่ในปัจจุบัน เช่น การผ่าตัดต่อกระดูก หรือการส่งเสริมการแพทย์แผนจีน ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาด้านสุขภาพที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ ดังนั้น ในอนาคต BRI ควรจะมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับประเด็นทางสุขภาพที่จะให้ความสำคัญ โดยอาจมุ่งเน้นด้านการวิจัยและพัฒนาสำหรับโรคเอดส์ วัณโรค และมาลาเรีย

ความท้าทายที่สำคัญ คือ BRI อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้หากไม่มีการบังคับใช้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัดในทุกประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น การควบคุมให้สร้างถนนที่ได้มาตรฐานความปลอดภัย การห้ามใช้สารอันตรายในการก่อสร้าง

ความร่วมมือด้านสุขภาพระหว่างประเทศไทยและประเทศจีน โดยแม้จะมีการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกันแล้ว แต่ทิศทางการทำงานยังไม่ชัดเจน BRI จึงเป็นโอกาสที่ดีในการร่วมมือกันในหลายๆ ด้าน เช่น การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี การเข้าถึงยา การควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศที่กำลังพัฒนาอื่น ๆ ด้วย และนอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและการใช้ข้อมูลสุขภาพ (health information) การถ่ายทอดเทคโนโลยีทางสุขภาพ การลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างคุณค่าร่วมกัน (shared value) เพื่อก้าวข้ามจาก UHC ไปสู่ value-based healthcare

นอกจากนี้ จีนควรเพิ่มความร่วมมือกับทุกภาคส่วน และให้ความสำคัญกับการสร้างความโปร่งใส ที่จะสร้างประโยชน์ให้กับระบบสุขภาพโลก โดยจีนมีบทบาทมากในการตั้งศูนย์ความร่วมมือด้านการวิจัยและการแบ่งปันข้อมูลร่วมกับประเทศอื่น ๆ ในโครงการ BRI การติดตามผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพด้าน global health diplomacy และการพัฒนาคนรุ่นใหม่

ช่วงที่ ๔

Belt and Road Initiative –opportunity or threat to UHC

โครงการ BRI อาจสร้างทั้งโอกาสและความท้าทายในการพัฒนาหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในประเทศต่าง ๆ ในด้านโอกาสที่สามารถเกิดขึ้นได้แก่ การเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพในประเทศต่างๆ เนื่องจากประเทศจีนได้มีการให้ความช่วยเหลือและลงทุนด้านสาธารณสุขในประเทศบนเส้นทาง ทั้งในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรทางการแพทย์ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีหน่วยบริการสาธารณสุขไม่เพียงพอ ส่งผลให้การเข้าถึงบริการสุขภาพในประเทศเหล่านั้น เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ประเทศจีนยังมีศักยภาพในด้านการผลิตยา วัคซีน และเครื่องมือแพทย์ ซึ่งหากประเทศจีนมีการส่งออกยาและอุปกรณ์ดังกล่าวให้กับประเทศอื่นๆ ในราคาที่เหมาะสม ก็จะส่งผลให้ประเทศที่ขาดแคลนสามารถที่จะเพิ่มการเข้าถึงยาและอุปกรณ์ดังกล่าวได้มากยิ่งขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม โครงการ BRI อาจจะสร้างความท้าทายต่อระบบสุขภาพหลายประการ โดยเฉพาะด้านคุณภาพของยาและผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ ที่ผ่านมามีประเทศจีนมีการบริจาคมยาและเครื่องมือแพทย์ให้ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ อย่างต่อเนื่อง แต่พบว่าการบริจาคมดังกล่าวไม่ตรงกับความต้องการของประเทศที่ได้รับบริจาค นอกจากนี้ยาของประเทศจีนที่ส่งออกไปนานาประเทศยังขาดระบบการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพยาและวัสดุทางการแพทย์ที่เข้มแข็ง

จากการที่ประเทศจีนมีการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งประสบความสำเร็จ ได้มีการรวบรวมประสบการณ์และบทเรียนความสำเร็จดังกล่าวไปเผยแพร่ให้กับประเทศที่ต้องการบรรลุเป้าหมายในเรื่องของหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยมีบทเรียนที่สำคัญคือการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุขเพียงด้านเดียวไม่เพียงพอที่จะทำ UHC ประสบความสำเร็จ แต่การลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาศักยภาพ

ของบุคคลควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุขเป็นปัจจัยที่สำคัญของความสำเร็จ โดยได้ยกตัวอย่างโครงการ ๑๐๐ ๑๐๐ ๑๐๐ ที่จีนได้ให้ความช่วยเหลือในประเทศลาว ประกอบด้วยโรงเรียน ๑๐๐ แห่ง หน่วยบริการสุขภาพ ๑๐๐ แห่ง และระบบประปา ๑๐๐ แห่ง ซึ่งเป็นโครงการที่มีการลงทุนทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาศักยภาพบุคคลควบคู่กัน

“How do we convince them (Chinese investors) to be less threat-oriented, and more social-oriented? This is the real challenge for us.”

นพ.สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ
ประธานคณะกรรมการจัดการประชุมวิชาการ
การค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ ปี ๒๕๖๑

ช่วงที่ ๕

Belt and Road Initiative and Public Health Emergencies / Health Security

BRI ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรทั้งคนและพาหะนำโรคได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นความเสี่ยงต่อการเกิดการระบาดของโรคได้อย่างกว้างขวาง หากไม่มีมาตรการควบคุมโรคระบาดที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงควรเตรียมมาตรการในการรับมือต่อผลกระทบด้านภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข โดยเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลการเฝ้าระวังโรคและเสริมสร้างศักยภาพของแต่ละประเทศ มีการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งด้านการเตรียมมาตรการรับมือ การตอบโต้ การเฝ้าระวังโรค โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือและระบบที่มีอยู่ ประสานงานกับประเทศต่าง ๆ และสื่อสารความเสี่ยง (Risk Communication) เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

โครงการ BRI อาจสร้างทั้งโอกาสและความท้าทายต่อความมั่นคงด้านสุขภาพ (Health Security) ดังนั้น ประเทศในกลุ่ม BRI จึงควรที่จะมีการเตรียมความพร้อม เพื่อรับมือกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นและใช้โอกาสนี้ในการพัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมสำหรับการรับมือกับภัยพิบัติและโรคระบาด โดยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะเรื่องของ Health Sector เท่านั้น ดังนั้นจึงควรที่จะมีการดำเนินการร่วมกันกับภาคส่วนอื่น ๆ ในการเตรียมการรับมือในเรื่องดังกล่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเตรียมการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน

ความท้าทายของ Public Health Emergency มี ๒ ประเด็น ประเด็นแรกเป็นเรื่องของความซับซ้อนทางด้านการทูตและความขัดแย้งกันในภูมิภาค ประเด็นที่สองเป็นเรื่องของการประสพปัญหาเรื่องความซับซ้อนของเครื่องมือในการตอบโต้ต่อ Public Health Emergency ที่ถูกพัฒนาขึ้นเป็นจำนวนมาก

และถูกนำไปใช้ในแต่ละประเทศ ดังนั้น BRI จึงควรจัดทำ platform ร่วมกันระหว่างประเทศในกลุ่ม BRI เพื่อเป็นการบูรณาการเครื่องมือและช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน โดย BRI เป็นโครงการที่ก่อให้เกิดโอกาสที่ดีต่อการพัฒนาด้าน Health emergency

ปัจจุบันจีนมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการปัญหาฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข ทั้งในเรื่องของการเตรียมความพร้อม การตอบโต้ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลความเสี่ยง ดังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงควรที่ใช้ BRI ในการสร้างความร่วมมือด้าน Health Security กับประเทศจีนและสร้างกลไกที่ยั่งยืนเพื่อรับมือกับภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

“Every country needs to take the leadership to come together ...and discuss and identify and shine the light on those benefits that can be improved and risks that can be avoided... so that all countries all regions benefit from this [BRI] opportunity.”

Dr Dennis Carroll

Director, Emerging Threats Program, USAID

ช่วงที่ ๒

BRI and Health Innovation and Research Collaboration

BRI เป็นโครงการที่สามารถผลักดันนวัตกรรมสุขภาพและความร่วมมือทางการวิจัยได้ในทุกระดับ สำหรับความร่วมมือในระดับทวิภาคี ควรเริ่มต้นจากโครงสร้างพื้นฐาน แต่ไม่ใช่โครงสร้างพื้นฐานที่มีขนาดใหญ่มาก และควรใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่แล้วเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศร่วมกัน

ในปัจจุบันประเทศไทยและจีนมีความร่วมมือด้านการแพทย์แผนจีน และการพัฒนาหุ่นยนต์ ซึ่งอาจจะนำหุ่นยนต์มาดูแลคนไข้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งขณะนี้ประชากรกลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพเป็นปัญหาสำคัญของทั้งประเทศไทยและจีน การให้การสนับสนุนของภาครัฐถือเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมนวัตกรรมทางด้านสุขภาพ ในประเทศจีน รัฐบาลเปิดโอกาสให้ทั้งภาครัฐและเอกชนได้เข้ามาทำการศึกษาวิจัยทางด้านการแพทย์ ซึ่งสามารถสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เช่น เรื่องของวัคซีน แต่สำหรับในประเทศไทยมีการให้ความสนใจในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างน้อย เพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารโครงการต้องมีมุมมองทางด้านเทคนิคและกลยุทธ์ที่ดี ซึ่งประเทศไทยสามารถใช้โครงการ BRI เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางด้านนวัตกรรมทางการแพทย์และเทคโนโลยี

โดยต้องคำนึงถึงประเด็นทางด้านกฎหมายและจริยธรรม การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะการทดลองทางการแพทย์ การมีข้อบังคับหรือกฎหมายเกี่ยวกับอุปกรณ์หรือหุ่นยนต์ทางการแพทย์ หรือไม่ใช่อุปกรณ์ทางการแพทย์ในปัจจุบัน และควรมีการหารือระหว่างภาครัฐและนักวิจัยหรือบริษัทพัฒนานวัตกรรมในเรื่องของการมีวิธียุทธศาสตร์ใหม่ๆ โดยเฉพาะระเบียบและกฎเกณฑ์ของการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยกับภาคเอกชน เพื่อเพิ่มศักยภาพของการวิจัยในภาคเอกชน โดยภาครัฐทำหน้าที่เป็นผู้ให้การสนับสนุน

มหาวิทยาลัยและภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีควรร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขจัดทำแผนพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีสุขภาพและบริการทางการแพทย์

รัฐบาลไทยควรให้คำแนะนำและให้การสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมทางด้านสุขภาพของภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการวิจัย และพัฒนาหัวข้อวิจัยในด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพและเทคโนโลยีสุขภาพ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปถึง SDGs และจัดทำเครื่องหมายที่บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับ การพัฒนาทางเทคโนโลยีทางการแพทย์

โครงการ BRI จะประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความร่วมมือให้มากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องสร้างโครงสร้างพื้นฐานใหม่และปัจจัยที่จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จได้มากขึ้น คือ การศึกษาวิจัย พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ การพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและเพียงพอและมีผู้บริหารโครงการที่ดี โดยรัฐบาลต้องทำหน้าที่ ในการอำนวยความสะดวกในการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน มีการกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติ และให้การสนับสนุนเรื่องของเงินทุนในการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

บทสรุปการประชุม

โดย นพ.สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ
ประธานคณะกรรมการจัดการ
ประชุมฯ

BRI ถือเป็นการลงทุนขนาดใหญ่ มีมูลค่าการลงทุนถึงร้อยละ ๙ ของ GDP ของจีน ไม่ใช่แค่เพียงประเทศจีนเท่านั้น แต่มีอีกกว่า ๗๐ ประเทศที่มีการร่วมลงทุนในครั้งนี้ด้วย เพราะฉะนั้นโครงการ BRI จึงถือว่าเป็นการลงทุนที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งจะมีผลกระทบที่ตามมาจากโครงการนี้อย่างแน่นอน ทั้งในเรื่องของการกระตุ้นเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นผลมาจากเหตุผลทางการเมืองและเศรษฐกิจ

ประเทศจีนได้รับบทเรียนจากการปิดประเทศในสมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งรัฐบาลจีนในสมัยนั้นมองว่าประเทศจีนเป็นประเทศศูนย์กลางของโลก แต่ในช่วงหลังศตวรรษที่ ๑๖-๑๗ ประเทศจีนทำการปิดประเทศ โดยเปิดไว้เพียงเมืองท่าขนาดเล็กเพื่อทำการค้าขาย เนื่องจากประเทศจีน เป็นประเทศที่ค้นพบความยิ่งใหญ่หลายประการเช่น ดินปืน เข็มทิศ กระดาษ และการพิมพ์ เป็นต้น ส่งผลให้ประเทศอังกฤษและกลุ่มประเทศในยุโรปหลายประเทศ เข้าโจมตีประเทศจีนในช่องทางการเดินเรือ และในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๑ ประเทศจีนถูกชาติมหาอำนาจหลายประเทศเข้ายึดพื้นที่ รวมทั้งประเทศญี่ปุ่นด้วย ประเทศจีนจึงไม่สามารถปิดประเทศได้ และต้องเปิดประเทศในเวลาต่อมา

ประเทศจีนเริ่มมีการติดต่อการค้าทางมหาสมุทรอินเดีย และแปซิฟิกทางเมดิเตอร์เรเนียน ซึ่งเป็นสองมหาสมุทรที่มีการค้าค่อนข้างมาก ซึ่งประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่อยู่ติดทั้งมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย

จากประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้ประเทศจีนมองว่าในวิกฤติยังมีโอกาสอยู่ เพราะฉะนั้นประเทศไทยต้องมองหาโอกาสจาก BRI ให้ได้ ซึ่งการเคลื่อนย้ายผู้คน การค้าการขายต่าง ๆ ถือเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นการส่งเสริมให้เศรษฐกิจดีขึ้นเมื่อเศรษฐกิจดีขึ้น การศึกษา ชีวิตความเป็นอยู่ และสุขภาพก็จะดีขึ้นตามไปด้วย เพราะฉะนั้นอาจถือได้ว่า BRI ทำให้เศรษฐกิจพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

แน่นอนว่าเราจะต้องมองเห็นภัยคุกคาม (threat) ไปพร้อม ๆ กับโอกาส สำหรับด้านสุขภาพนั้นไม่น่าเป็นห่วงมากนักเนื่องจากระบบบริการสุขภาพของประเทศไทยมีความเข้มแข็งตั้งแต่ระบบสาธารณสุขมูลฐาน อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ไปจนถึงโรงพยาบาลอำเภอ การบริการสุขภาพภาครัฐของประเทศไทยมีความเข้มแข็งค่อนข้างมาก ดังเห็นได้จากสถิติที่ผ่านมา ร้อยละ ๘๐ ของคนไข้นอกใช้บริการในสถานบริการภาครัฐ และร้อยละ ๙๐ ของคนไข้ในใช้บริการอยู่ในสถานบริการภาครัฐ จึงไม่มีความน่ากังวลเรื่องชาวต่างชาติหรือประชากรจีนจะเข้ามารับการรักษาทางการแพทย์ในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยผลิตแพทย์ปีละกว่า ๓ พันคน และพยาบาลปีละหมื่นกว่าคน ประเทศไทยมีศักยภาพที่จะรองรับได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้บุคลากรทางการแพทย์ของไทยไม่ไหลออกไปยังต่างประเทศ เนื่องจากมีรายได้ใกล้เคียงกับในต่างประเทศ เช่น อเมริกา รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์ของไทยที่ไปปฏิบัติงานในต่างประเทศก็จะเริ่มทยอยกลับ นอกจากนี้ ประเทศไทยมีระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่ดี ทำให้ประชาชนเข้าถึงการบริการสุขภาพ

ถึงแม้ว่าจะไม่มีโครงการ BRI ชาวต่างชาติก็เข้ามาในประเทศไทยปีละกว่า ๓๐ ล้านคนอยู่แล้ว ซึ่งก็มีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบหลายประการ โดยที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการ BRI เลย

ประเทศไทยมีการสร้างความเข้มแข็งในการรองรับภาวะฉุกเฉินทางด้านสุขภาพ ซึ่งมีการวางระบบสุขภาพทั่วประเทศ มีระบบ Emergency medical team ทั่วประเทศ มีขีดความสามารถที่เข้มแข็งในการวิจัยนโยบายสุขภาพ ซึ่งแผนงาน ITH เป็นอีกหนึ่งในการการวิจัยเชิงระบบต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ

ที่สำคัญคือ เราต้องไม่ประมาทและเราสร้างความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นถ้าเราเตรียมความพร้อมและมีมาตรการในการรับมือกับปัญหาต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เราควรใช้โครงการ BRI เป็นโอกาสในการสร้างความเข้มแข็งให้ประเทศไทย

"Trust" เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องสร้างให้เกิดขึ้นเป็นอย่างยิ่ง ไม่ใช่เพียงแค่ประเทศแค่นั้นเท่านั้นที่ต้องสร้างแต่มีอีกกว่า ๗๐ ประเทศที่อยู่ภายใต้โครงการ BRI จำเป็นจะต้องร่วมกันสร้าง trust ให้เกิดขึ้น ซึ่งคำนี้ถือได้ว่าเป็น keyword จากการประชุมในครั้งนี้

พิธีปิดการประชุม

คำกล่าวปิดประชุม โดย

คุณศิรินา โชควัฒนา ปวโรฬารวิทยา
ประธานคณะกรรมการสนับสนุน
การศึกษาและติดตามการเจรจาการค้า
ระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อ
สุขภาพและนโยบายสุขภาพ

เรียน ประธานอนุกรรมการจัดการประชุมฯ นายแพทย์สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ
ท่านวิทยากร และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ก่อนอื่นต้องขอบคุณทุกคน ขอขอบคุณผู้จัดงาน ทั้งสองวันมานี้ได้รับความรู้
มากมาย และต้องขอขอบคุณคุณหมอสุวิทย์ด้วยที่ทำให้ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์
ชาติจีน ซึ่งทุกคนไม่ได้มีโอกาสได้ฟัง แต่ท่านรู้จักและเล่าให้ฟัง และเรื่องของ
ความเข้มแข็งของคนจีน ซึ่งตรงนี้เป็นวัฒนธรรมหรือเป็น DNA ของคนจีน
ซึ่งถ้าเรารู้แบบนี้เราก็จะไม่กลัวโครงการ BRI ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งดิฉันมองว่าที่คุณ
หมอสุวิทย์ พูดถึงประวัติศาสตร์จีน พูดถึงวิกฤตของคนจีนที่จะมีโอกาสอยู่ในคำ
เดียวกัน ซึ่งวันนี้เราก็คุยถึงเรื่องวิกฤตและโอกาสเช่นเดียวกัน คุณหมอ (สุวิทย์)
พูดถึงความเข้มแข็ง เราต้องชื่นชมประเทศไทย ที่มีกระทรวงสาธารณสุขที่มีความ
ความเข้มแข็งทางด้านสุขภาพและมีระบบต่าง ๆ ที่น่าภาคภูมิใจและควรต่อยอด
ต่อไป ให้ประเทศมีแต่สิ่งดี ๆ ที่จะช่วยประชาชนโลก และตัวสำคัญคือ "trust"
ตอนคุณหมอ (สุวิทย์) พูดถึงก็นึกอยู่ว่าภาษาไทยจะพูดอย่างไร ก็คิดว่าน่าจะมาจาก
คำว่า "เชื่อใจ" เราต้องมีความเชื่อใจซึ่งกันและกันระหว่างรัฐบาล เอกชน และ
ประชาชน ถ้าเรามีความเชื่อใจกันเมื่อไหร่ เราจะร่วมกันทำงานได้อย่างดี ถ้าเรา

เชื่อใจกันในระหว่างประเทศ เราก็สามารถสร้างสิ่งดี ๆ ให้เกิดขึ้น และคำสุดท้ายของคุณหมอ (สุวิทย์) ก็พูดถึงเรื่อง “partnership” ดิฉันมองว่าโอกาสของเราที่วันนี้มาฟังแล้วได้คือ “trust” ที่พวกเรามีต่อกัน เข้าใจว่าทุกองค์กรที่มานั่งร่วมกันในขณะนี้ได้สร้างสิ่งที่ดีที่สุด คือเราจะมีความจริงใจต่อกัน เราจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในอนาคต วิกฤตที่จะเกิดขึ้นไม่เยอะ น่าจะเป็นโอกาสถ้าเรามองโลกในแง่ดี เราต้องเตรียมตัวและหาข้อมูลล่วงหน้าก่อน

BRI จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่ใช่เรื่องของเศรษฐกิจและการเมืองอย่างเดียว มันเป็นเรื่องของภูมิศาสตร์ เป็นเรื่องสังคมสุขภาพ สังคมคุณภาพชีวิต ซึ่งในอนาคตคุณภาพของคนในประเทศน่าจะต้องดีขึ้น เพราะเราจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างประเทศมากขึ้น ก็อยากให้พัฒนาคนเป็นเรื่องใหญ่ ถ้าคนไทยพัฒนามากขึ้น โอกาสดี ๆ ก็จะเป็นของพวกเราทุกคน และประชาคมโลกในอนาคตน่าจะเป็นโลกแห่งความเจริญ ขอให้ทุกคนมองโลกในแง่ดี มองว่าในโอกาสข้างหน้าเราจะพบสิ่งที่ดี ๆ มีคุณภาพ มีเครื่องมือที่ฉลาดกว่ามนุษย์ แต่มนุษย์ก็ยิ่งฉลาดกว่าเครื่องมือ เครื่องมือจะฉลาดขึ้นเรื่อย ๆ เช่นเดียวกับมนุษย์

ดิฉันมีความรู้สึกดีใจและขอขอบคุณคณะทำงาน ขอขอบคุณคุณหมอสุวิทย์ ประธานจัดงาน ขอขอบคุณ ดร.ชะเอม ดร.ชุติมา ขอขอบคุณ Note taker เก่งมาก ๆ ขอขอบคุณวิทยากรทุกคน

ดิฉันขอปิดประชุมแต่เพียงเท่านี้

ภาคผนวก

คณะอนุกรรมการจัดประชุมวิชาการ การค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ
ประจำปี ๒๕๖๑

๑. นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา	ที่ปรึกษา
๒. นายศุภกิจ ศิริลักษณ์	ที่ปรึกษา
๓. นายสุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ	ประธาน
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิติ ศรีแสงนาม	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
กระทรวงพาณิชย์	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนกลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาค
ประชาชน	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	อนุกรรมการ
๑๓. นางสาวชะเอม พັນนี	อนุกรรมการและ
เลขานุการ
๑๔. นางอินทรา ยมาภัย	อนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. พ.ต.ต. หญิงสุรีย์วัลย์ ไทยประยูร	อนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดประชุม

1. นางสาวกมลวรรณ เขียวนิล
2. นายกัณณพนธ์ ภักดีเศรษฐกุล
3. นางสาวกานต์วรินทร์ ก่องกุลวัฒน์
4. นางสาวจีรภา โสสม
5. นายณภัทร พัชรวัฒนานนท์
6. นางสาวณัฐยาพัชย์ คำณินจันทร์
7. นางสาวบุญรักษ์ ชาญประสพผล
8. นางสาวพัชรี เพชรทองหยก
9. นายพุดิปัญญา เรืองสม
10. นางสาวมินตรา หงษ์ธำรง
11. นางสาวรัชพร คงประเสริฐ
12. นางสาวโคภิต นาสืบ
13. นายอานนท์ คุณากรจรัสพงษ์

ผู้บันทึกรายงานการประชุม

1. นางสาวชานีดา วิริยาทร
2. นางสาววรรณัน วิทยาพิภพสกุล
3. นางสาวสุณิชา ชานวาทิก
4. นางสาววาทีณี คุณเผือก
5. นางสาวเพียว ฝ่อนสุข
6. นายกมลพัฒน์ มากแจ้ง
7. นางสาวปฎิญา ศรีใส
8. นายณัฐดนัย รัชตะนาวิน
9. นายอานนท์ กุลธรรมานุสรณ์
10. นายรัชกร แก้วเปรมกุล